

О. ХЕНРИ

НАШИЯТ ПРАЗНИК

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

— В тропиците — говореше ми „Чик-чирик“ Биб, познавач на птичките, — сезони, месеци, седмици, празници, съботи и празници така се оплитат и объркват, че едва в средата на годината разбираш, че предишната е изтекла.

„Чик-чирик“ Биб държеше магазин за птички в долната част на Четвърто авеню. Бивш моряк и авантюрист, той редовно пътуваше до южните пристанища и внасяше, съпровождайки ги лично, пратки от говорещи папагали и дългоопашати папагалчета диалектолози. Страдаше от схващане на коляното, врата и нервната система. Бях отишъл при него да купя един папагал, който да подаря за Коледа на леля ми Джоана.

— Този — посочих аз, без да обръщам внимание на неговата проповед за подразделенията на времето. — Този, дето целият е в червено, бяло и синьо — към кой род зверове спада той? Допада на моя патриотизъм и на слабостта ми към нехармонични цветове.

— Това е какаду от Еквадор — обясни Биб. — Не знае да казва друго освен „Весела Коледа“. Птичка тъкмо за празниците; струва само седем долара. И съм готов да се обзаложа, че същите думи са ти стрували доста пари. — Изведнъж Биб се разсмя гръмогласно. — Тази птичка ми напомня нещо — продължи той. — Тя е объркала нещата. Би трябвало да казва „E pluribus unum“^[1], за да й подхожда на цветовете, а не този обичаен коледен поздрав. Това ми спомня дните, когато аз и Сам Ливърпулеца загахме на костариканския бряг поради времето и други явления, които се случват в тропиците.

Фактически бяхме заседнали в тази част на северното южноамериканско крайбрежие. Нямахме пукнат грош и никакви приятели там. Аз като огняр, а той като помощник-готвач пристигнахме с товарен параход от Ню Орлеан, за да си опитаме късмета, който бе освободен от задължения, след като слязохме на брега поради липса на доказателства. Нямахме работа, която да отговаря на наклонностите ни, тъй че започнахме да се препитаваме с местния червен ром и плодове, които беряхме, без да сме ги садили. Градът, Соледад, изграден върху нанос, нямаше ни пристанище, ни бъдеще, нито предлагаше някакво спасение. Тоз град само спеше и пиеше ром. Събуждаше се само когато трябваше да се товарят банани. Приличаше на човек, който спи по време на обедата и се събужда за десерта.

Когато с Ливърпулеца паднахме толкова низко, че американският консул отказа да разговаря с нас, разбрахме, че сме загазили здравата.

Живеехме у една смугла мадама на име Чика, която държеше магазин за ром и изискан ресторант на една улица, наречена „Четиричет и седем безутешни светци“. Когато изгубихме доверието й, Ливърпулеца, чийто стомах засенчваше чувството му за доблест, взе че се ожени за Чика. Така изкарахме един месец на ориа и пържени банани. Но една сутрин Чика налупа с все сила Ливърпулеца с една тенджерата, останала от каменната ера, и тогава разбрахме, че комай сме злоупотребили с гостоприемството й. Още същата вечер подписахме споразумение с Дон Хаиме Макспиноза, спец по бананови кръстоски, да работим на неговата плантация на девет мили от града. Налагаше се да сторим това или да се превърнем в морска вода, или пък — доза хапване, доза дрямка.

Като ти говоря за Сам Ливърпулеца, не мисли, че го виня или онеправдавам зад гърба му, същото мога да кажа и пред него. Но според мене, когато един англичанин падне толкова низко, той трябва да финтира така, че отрепките от други нации да не пущат баласта на балоните си върху него. А щом той е англичанин от Ливърпул, винаги да е нащрек да не избухне някъде метан. Това е моето мнение на истински американец. Обаче с Ливърпулеца ни свързваха доста неща. И двамата не бяхме придирчиви, що се отнася до облеклото, обноските и средствата за препитание; и както гласи поговорката, общата несгода по-леко се понася.

Нашата работа в плантацията на Макспиноза се свеждаше до това да сечем стеблата и да товарим на коне плода. После един от местните, изтупан с колан от алигаторска кожа, мачете и платнени шалвари, отвеждаше конете до брега и трупаше там бананите.

Ти бил ли си някога в бананова плантация? Мрачно е като в сутерен в седем заранта. Все едно, че си зад кулисите на някое от тези музикални представления, дето никнат като гъби. Не виждаш небе от листака над главата ти; доде газиш до колене в изгнила шума; и е толкоз тихо, че чуваш как стеблата растат отново, след като си ги отсякъл.

Вечер с Ливърпулеца се свирахме в сламените колиби в края на една лагуна ведно с червенокожите, жълтокожите и чернокожите бачкатори на Дон Хаиме. Лягахме там и се борехме с комарите,

охкахме и се топяхме в лагуната на разсъмване, но сън почти не ни хващаше.

Загубихме всякаква представа кое време на годината е. Знаехме само, че е около осемдесет градуса^[2] през декември и през юни, в петък и в полунощ, на изборния ден и други такива. Понякога вали повече от други път и това е единствената разлика, която забелязваш. Човек е в състояние да живее там, без да забележи фугитирането на темпуса^[3] и така, докато един ден надзирателят ни привика — беше му хрумнало да съкрати работниците и да спести нещичко, което да вложи в недвижим имот.

Не зная колко време работихме при Дон Хаиме; три дъждовни периода, осем-десет подстригвания и живота на три чифта яки панталони от корабно платно. Всичко, което изкарвахме, отиваше за ром и тютюн; но ние ядяхме и това все пак беше нещо.

Един ден с Ливърпулеца най-неочаквано открихме как се прави една хирургическа операция на банановото стебло, която го превръща в алое и хинин в устата ти. Това е болест, която често спохожда белите хора в латиноамериканските и други страни от географията. Доця ни се да разговаряме на нормален език, да видим дим на параход, да прочетем нещо за транзакции на недвижими имоти и интересни реклами, па било и в стар вестник. Дори Соледад започна да ни се струва като средище на цивилизация и една вечер показахме среден пръст на Дон Хаиме и отърсихме бурените му от нозете си.

До Соледад имаше само дванайсет мили, но ни бяха нужни два дена да стигнем до там. По целия път вървахме през бананови насаждения; и неведнъж се губихме.

Когато между дърветата зърнахме къщите на Соледад, в мен се надигна цялата ми ненавист към този Ливърпулец. Когато бяхме само двама бели сред онази шарения в банановата плантация, аз го търпях; но сега, когато имаше изгледи да разменя макар и ругатни с американски гражданин, го поставих на мястото му. Ама и той беше една гледка: морав от рома нос, червени баки и слонски крака, обути в кожени сандали. Предполагам, аз не съм изглеждал по-различно.

„Великобритания — казвам му — трябва, струва ми се, да държи у дома си такива вонящи на джин нехранимайковци и уличници като тебе, а не да ги праща да мърсят и опорочават чужди страни. Вече те

изритахме веднъж от Америка и трябва да си сложим санитарни ботуши, за да го сторим още веднъж.“

„О, що не вървиш на майната си“ — отвръща Ливърпулеца, с което се изчерпваше кажи-речи цялото му остроумие.

Та ти казвам, Соледад ми се видя Рай след плантацията на Дон Хаиме. С Ливърпулеца влязохме в града рамо до рамо, по силата на навика, минахме покрай пандиза, хотел „Гранде“ и през площада, та към колибата на Чика, където, надявахме се, нейният съпруг Ливърпулеца ще може да изработи нещо за кльопане.

Когато минавахме покрай скромната двуетажна паянтова къща, дето се помещаваше Американския клуб, забелязахме, че целият балкон е украсен с венци от зеленина и цветя, а на покрива се вее американското знаме. На балкона пушеха консулт Станзи и Аркрайт, собственик на златни мини. Ние с Ливърпулеца им махнахме с мръсните си ръце и им се усмигнахме дружелюбно. Обаче те ни обърнаха гръб и продължиха да си говорят. А веднъж бяхме играли вист с двамата и Ливърпулеца четири пъти поред събра в ръцете си всичките тринайсет коза. Имаше някакъв празник, това разбрахме; но не знаехме нито кой ден е, нито коя година.

Малко по-нататък видяхме свещеника на име Пендъргаст, който седеше под кокосова палма с черното си палто и зелен слънчобран; беше дошъл в Соледад да строи черква.

„Момчета, момчета! — извика той изпод сините си очила. — Толкова ли сте зле? Дотам ли сте я докарали?“

„Докарали сме я дотам — казвам аз, — че няма накъде повече.“

„Много е жалко — продължава Пендъргаст — да видя свои сънародници, изпаднали в такова положение.“

„Остави настрана половината от казаното — вика Ливърпулеца. — Не можеш ли да разпознаеш един член на английската висша класа?“

„Млъквай! — сръгвам Ливърпулеца. — Сега сме на чужда земя. Или на онази част от нея, която не е твоя.“

„И то на такъв ден! — продължава натъжен Пендъргаст. — Най-тържествен ден в годината, когато всички ние трябва да честваме зората на християнската цивилизация и падението на злото.“

„Аз забелязах букетите и празничната украса на града, ваше преподобие, но не разбрах по какъв случай. Толкова отдавна сме се

откъснали от календара, че не знаем лете ли е или събота следобед.“

„Ето ви два долара — казва Пендъргаст, измъква две сребърни търкалца и ми ги подава. — Вървете и отпразнувайте деня както подобава.“

Двамата с Ливърпулеца му благодарихме учтиво и тръгнахме.

„Ще ядем ли“ — питам аз.

„По дяволите! — казва Ливърпулеца. — Парите за какво служат?“

„Добре тогава — викам аз. — Щом настояваш, ще прием.“

Тогава хлътнахме в магазин за ром, купихме една бутилка и седнахме да празнуваме на брега под една кокосова палма.

Тъй като от два дена не бяхме яли друго освен портокали, ромът веднага ни хвана; и аз още веднъж изпитах отврат към английската нация.

„Ставай, изчадие на деспотичната монархия, и вземи още една доза гориво — казвам на Ливърпулеца. — Този благ човек Пендъргаст каза да почетем деня както подобава и аз нямам намерение да злоупотребим парите му.“

„Що не вървиш по дяволите!“ — отвръща Ливърпулеца и аз му праснах един ляв прав в дясното око.

Ливърпулеца е бил някога боксьор, но разпуснатият живот и лоши приятели го бяха съсипали. След десет минути той вече беше проснат на пясъка, вдигнал бялото знаме.

„Ставай и тръгвай с мен!“ — казах и го сригах в ребрата.

Ливърпулеца се вдигна и тръгна подир мен по навик, като бършеше кръвта от лицето и носа си. Замъкнахме се до негово преподобие.

„Погледнете, господине! — викам му. — Вижте това нищожество, което някога е било горд англичанин. Дадохте ни два долара и ни заръчахте да отпразнуваме този ден. Звездното знаме все още се вее. Ура за звездите и орлите!“

„Господи, боже мой! — възкликна Пендъргаст, вдигнал ръце. — Да се биете точно на този ден! На Коледа, когато мирът на земята...“

„Коледа ли? — зверя се аз. — Пък аз мислех, че е Четвърти юли.“

— Весела коледа! — обади се червено-бяло-синьото какаду.

— Хайде, ще ти го дам за шест — каза „Чик-чирик“ Биб. — Датите и цветовете му са нещо объркани.

---

[1] E pluribus unum (лат.) — единствена от многото, девизът на САЩ — Б.пр. ↑

[2] Осемдесет по Фаренхайд (а по Целзий 27). — Б.пр. ↑

[3] От латинското tempus fugit — времето лети. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.